

ADVIES Nr 41 / 2003 van 23 oktober 2003.

O. Ref. : 10 / A / 2003 / 029

BETREFT : Enquêtes over :

- **De Belgische voedselconsumptiepeiling 2004 ;**
 - **Gezondheidsenquêtes door middel van interview 2004.**
-

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid artikel 29;

Gelet op de brief van 8 oktober 2003 van de Heer Directeur-generaal van de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie;

Gelet op het verslag van dhr. Erik Van Hove,

Brengt op 23 oktober 2003 het volgende advies uit :

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

De Minister van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu heeft aan het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) en de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (NIS) de opdracht gegeven om in 2004 twee enquêtes te houden bij een representatief staal van de Belgische bevolking. De eerste enquête betreft een voedselconsumptiepeiling die wil nagaan hoe goed en slecht het gesteld is met de voedselinname van de Belgen (VCP). De tweede enquête is een volgende gezondheidsenquête (HIS) waarvoor naast de federale minister ook de homologen uit de gemeenschappen en gewesten de opdrachtgevers zijn.

De taakverdeling tussen beide instituten is voor beide onderzoeken dezelfde:

Het NIS staat in voor het rekruteren van de veldwerkers, het samenstellen van de steekproef, het organiseren van de interviews, het invoeren van de gegevens en het opbouwen van de gegevensbanken. Tenslotte anonimiseert het NIS de gegevens en maakt deze daarna over aan het WIV.

Het WIV staat in voor de inhoudelijke samenstelling van de enquête instrumenten, de statistische verwerking van de geanonimiseerde bestanden en het publiceren van de rapporten.

De Heer Directeur-generaal van het NIS stelt dat hij deze opdracht slechts kan aanvaarden mits een positief advies van de Commissie, meer in het bijzonder gaat zijn bezorgdheid uit naar het feit dat er gezondheidsgegevens worden verzameld. De Commissie is vereerd door deze blijk van waardering maar wijst er toch op dat haar in deze een bevoegdheid wordt gegeven die zij niet heeft. De Commissie geeft graag toelichting bij de bepalingen van de Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (WVP) en sommige voornemens toetsen aan deze wet. De opmerkingen die hier verder worden gemaakt zijn dan ook niet bindend voor de adviesvrager en ontslaan hem geenszins van de verplichting om in alles de Wet te eerbiedigen.

II. OPMERKINGEN

De taakverdeling en respectievelijke verantwoordelijkheden.

Men kan ten opzichte van deze studies twee standpunten innemen :

- Ofwel beschouwt men het geheel van een studie als één verwerking van persoonsgegevens met één verantwoordelijke voor de verwerking. In dit geval zou men het WIV als de sturende instantie kunnen zien en het NIS als een bewerker die uitvoerende taken op zich neemt onder het gezag van het WIV.
- Ofwel gaat het om twee verwerkingen met twee relatief autonome verantwoordelijken. De eerste verwerking is dan het doorvoeren van een statistisch onderzoek door middel van enquêtes door het NIS, gevolgd door een verwerking voor wetenschappelijke doeleinden door het WIV.

Voor de eerste zienswijze pleit het feit dat de inhoud van de bevraging, de verzameling van persoonsgegevens, bepaald wordt door het WIV. Het is echter zeer de vraag of het NIS daardoor alle controle over wat er aan persoonsgegevens verzameld wordt verliest. Volgens de toegevoegde documenten stelt het NIS zich ten opzichte van de respondenten voor als de verantwoordelijke instantie en kan het zich aldus niet veroorloven een bevraging uit te voeren die niet aan haar normen en standaarden beantwoordt. Voor alle andere aspecten van de enquête, daarin begrepen de anonimisering van de persoonsgegevens, neemt uitsluitend het NIS de verantwoordelijkheid.

Het innemen van het eerste standpunt zou ook meebrengen dat het WIV een eigen bevoegdheid zou moeten verwerven om gebruik te maken van het rijksregister om de steekproeven samen te stellen. Dit zou kunnen door middel van een koninklijk besluit opgemaakt in uitvoering van het koninklijk besluit van 3 april 1995 dat de procedure instelde waardoor wetenschappelijke instellingen voor onderzoeksdoeleinden mededeling kunnen krijgen van informatiegegevens uit het Rijksregister. Dit is echter een omslachtige procedure die op zich een jaar doorlooptijd vergt.

De tweede zienswijze sluit dichter aan bij de feitelijke situatie: beide betrokken instellingen zijn autonoom belast met verschillende delen van de studies die elk als een verwerking van persoonsgegevens kunnen worden beschouwd waarvoor zij de volle verantwoordelijkheid opnemen.

Het statistisch onderzoek door het NIS.

Het NIS heeft de bevoegdheid om zulke statistische onderzoeken voor rekening van derden op te zetten op basis van artikel 12 van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek na opdracht van de bevoegde minister en na advies van de Hoge Raad voor de statistiek. Het NIS kan daarbij gebruik maken van het Rijksregister.

De burger is niet verplicht aan zulke onderzoeken deel te nemen. Krachtens artikel 9 van de WVP moet het NIS bij het eerste contact de respondent daarvan inlichten, samen met een aantal andere informatie-elementen die in het bewuste artikel worden opgesomd. Tevens wordt op dat ogenblik best aangekondigd dat de analyse van de verkregen gegevens door het WIV zal gebeuren. Dit heeft voor gevolg dat de overdracht van de gegevens tot de primaire doelstellingen van het onderzoek behoort en dat daarvoor geen beroep moet worden gedaan op de uitzonderingsclausules voorzien in het koninklijk besluit van 13 februari 2001 voor secundair wetenschappelijk onderzoek.

Gedurende 3 jaar kan het NIS zich verbinden om geen resultaten publiek te maken (Wet Statistiek, artikel 12, §4). In de overgemaakte stukken wordt eveneens een periode van drie jaar voorzien, maar dit als de minimum periode waarin de gegevens door het NIS moeten worden bewaard. Meer in geest van de wet zou een bepaling zijn die voorziet dat na een periode van drie jaar ook andere onderzoeksgroepen dan het WIV de beschikking kunnen krijgen over de gegevens zoals overgemaakt aan het WIV.

Er wordt gesteld dat het NIS geanonimiseerde bestanden zal overmaken aan het WIV. Dit is niet het geval wanneer men zich houdt aan de betekenis van het woord 'anoniem' in de WVP en de Europese Richtlijn. Vooreerst worden enkel de rechtstreeks identificerende informatie-elementen verwijderd: de naam en het gedetailleerde adres. Andere informatie die zo gedetailleerd is dat zij gemakkelijk tot heridentificatie aanleiding geeft, zoals de geboortedatum, wordt niet behandeld. Ook wordt er een unieke code toegevoegd aan de persoonsinformatie waarvoor het NIS een sleutel bewaard om deze indien nodig terug te kunnen koppelen aan het rijksregisternummer. Het gaat dus om wat in het koninklijk besluit ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens van 13 februari 2001 'gecodeerde gegevens' wordt genoemd. Deze blijven gelden als persoonsgegevens die de bescherming van de WVP genieten.

Het verzamelen van de persoonsgegevens gebeurt bij de betrokkene zelf en met diens expliciete toestemming. In deze omstandigheden is ook het inwinnen van medische persoonsgegevens toegelaten op basis van artikel 7, §2 a WVP. In deze gevallen waar de medische informatie gegeven wordt door een gezinslid kan men de clausule artikel 7, §2 d invoeren: 'wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de bevordering en de bescherming van de volksgezondheid met inbegrip van het bevolkingsonderzoek'.

Medische persoonsgegevens moeten verwerkt worden onder het toezicht en de verantwoordelijkheid van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidszorg (art. 7, §4 WVP). Het WIV zal dus in haar midden een ambtenaar met deze kwalificatie moeten aanduiden die deze taak ook in het NIS uitoefent.

De wetenschappelijke analyse en rapportering door het WIV

Het WIV ontvangt van het NIS gecodeerde persoonsgegevens en blijft dus onderworpen aan de bepalingen van de WVP bij het doorvoeren van de analyse. Dit houdt in dat van deze verwerking aangifte moet worden gedaan, dat passende beveiligingsmaatregelen worden genomen en dat het personeel bewust wordt gemaakt van de deontologische eisen die bij de verwerking en rapportering gelden. Vermits het om gecodeerde persoonsgegevens gaat kan het WIV voor de uitoefening van de rechten op inzage en verbetering verwijzen naar het NIS.

De modaliteiten waaronder het WIV de beschikking krijgt over de gecodeerde persoonsgegevens worden best omschreven in een contractuele overeenkomst tussen het NIS en het WIV. Deze overeenkomst situeert zich in artikel 12 van de Wet op de Statistiek wat betreft de exclusiviteit en de duurtijd van de ter beschikking stelling. Tevens wordt in deze overeenkomst de beveiligingsmaatregelen te nemen door beide partijen vastgelegd.

Besluit

De beide betrokken instellingen zijn gerechtigd de voorgestelde onderzoeksopdrachten uit te voeren vermits deze passen in hun wettelijk omschreven opdrachten. Bij de uitvoering zijn zij gehouden aan de bepalingen van de WVP. Meer in het bijzonder vestigt de Commissie de aandacht op volgende punten :

Het zorgvuldig inlichten van de betrokkenen bij het begin van hun deelname aan het onderzoek en hen wijzen op het vrijwillig karakter van hun deelname en de samenwerking met het WIV;

Bij het samen stellen van de persoonsgegevens voor overdracht aan het WIV moet het NIS alle maatregelen nemen om de identificatie van de betrokkenen te vermijden waaronder het verwijderen van de rechtstreeks identificerende gegevens en het onderbrengen in ruimere categorieën van gedetailleerde gegevens zoals adres, geboortedatum, beroep en dergelijke. De toegang tot het sleutelbestand dat de heridentificatie toelaat moet strikt beperkt worden en bewaakt;

Het expliciteren van de wederzijdse rechten en plichten van de beide partijen in een onderlinge overeenkomst. Meer in het bijzonder behandelt deze overeenkomst de privacy beschermende veiligheidsmaatregelen en de deontologische eisen gesteld aan het personeel.

OM DEZE REDENEN,

Geeft de Commissie een gunstig advies mits rekening gehouden wordt met de voorafgaande opmerkingen

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) J. BARET

(get.) P. THOMAS